

Locuint'a Redactorului
si
Cancelari'a Redactiunii
e in
Strata Morarilor Nr. 13.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decat numai de la coresponden-
ti regulari ai „Federatiunii”.
Articoli traxisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnal politico, literario, comercial si economicu.

Va esî Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Să facem unu congresu.

Faca returnarea ministerului Giskra-Hasner ar aduce cu sine caderea sistemei, a constitutiunii, a dualismului — ce rolu voru jocă români la regenerarea betranei Austrie? Stă-voru ei cu manele in sinu, cum sunt obicinuiti a stă, intimidă-se-voru de tîpetele bufone ale maghiarilor și nemilor, — ori voru merge cu fruntea deschisa, solidari cu cele-lalte natiuni, cari au aspirații comune nă, spre a apela la sentiul de dreptate alu tronului, spre a-lu silă să ceda vointielor supreme ale poporelor? — Pana candu să domnesca cutare ori cutare si nu toti? Suveranitatea si legislatiunea trebuie să purcedea de la tôte poporele ca atari, si poterea executiva trebuie redusa la simplul rol de masina fără voiația propria in mecanismulu celu mare alu statului. Nimeni nu trebuie să fia aici stapanu decât poporele insole, si a trece suveranitatea in alte bratii decât in acele ale poporelor, e una crima contra loru. Eu nu intielegu aici doue popore ori doue coterie, ci pre tôte. Dar' pentiu a efectua aceasta reforma mare intr'un statu, unde sunt atâtea remasitie putrede ale trecutului, atâtea prejudicie fatale si atâtea masină vile si fără de sufletu, gata in ori-ce momentu de a sustine acele prejudicie, trebuesce o energie eroica, trebuie cu desprețiul libertății si a vietii tale să proclamă ce'a ce ai detori de a proclama.

In aceasta opera, ce pare a se pregati, români trebuie să joce unu rol en-inamente activu. Trebuie ca sufletul acelui natiuni vechie să lucreze cu tota vîgoreea sa de fieru, că-ci aici nu mai e vorba de declamatiuni vane ori de oportunitate, acum'a nu-i mai e permisu nimeni de a merge cu cutare ori cu cutare persona, fia acc'a prelatu, fia illustritate, fia magnificenta, ci cu totii uniti trebuie să mergem cu principiul, cu natiunea. Si, intr'-adeveru, daca ar' fi in anim'a noastră una singura schintea d'in virtutea antica a omenilor, pre carii noi ne magulim de a-i ave de strabuni, a Romanilor, amu vedé ce absurdur e să cersim de la maghiari drepturile cari ni se cuvinu si cari trebuie să ni le luăm pe alta cale.

Romanii, in genere vorbindu, s'au portat multu reu decât bine. Să ne silimu a enără faptele.

Adunarea de la Miercurea se constituie si si-alege unu Comitetu. Unu comisariu gubernialu ore-care sistéza activitatea acelui Comitetu, fără ca să arete d'in ce cauza, si romanii primescu aceasta sistare, fără ca să proteste in facia lumei, fără ca aceasta infractiune in dreptulu de a se intună să fia urmata de destituirea functiunarlui si a ministrului ce a ordonat-o. Amploiatulu, fia elu ministru, fia comisariu regescu, trebuie să intielegă spiritulu legilor, alu caror mantienetoriu e, si trebuie să le interprete eu fidelitate. In data ce nu scie ori nu voiesce a le interpretă fidelu, trebuie destituitu.

Uniunea Banatului a fostu forciata, că-ci a fostu facuta contra vointei romanilor; uniunea Transilvaniei a fostu facuta fără de a se intrebă romanii. Cine a protestat contra? cine a alarmat Europa intr'o cestiune atât de grava? Nimeni.

Aveam dreptulu de a petitiună. Sal'a tronu este, trebuie să fia deschisa poporeloru ca si individiloru, si anim'a suveranului trebuie să fia drépta si nepartitoria, fără considerante unilaterale, facia cu toti, asemenea limbei la cumpena, asemenea echilibrului vointielor umane, ce se numesce dreptu; că-ci in secolulu alu noue-spre diecelea acést'a e singur'a ratiune de a fi a monarchilor, — alt'a nu cunoscem si neci nu voim a cunosc. Ei bine, cine a usatu energetic de acestu dreptu pentru a scapă natiunea romana de fortarea la o uniune, pre care ea n'o voiesce si n'o recunosc? Nimeni.

In Naseudu, unu omu se alege cu unu votu, ba are pana si temeritatea de a cere verificarea acestei alegeri. Ei bine, — carii sunt alegorii, carii să proteste contr'a represintarei loru

d'in partea unui omu, pre care ei nu l'au alesu? — Nimeni. — Ore moritua ori ce dreptate? ore luatii-ni-s'a dreptulu de a petitiună si a protestă? Ore amu uitatu cumcă tronulu trebuie să fia dreptu, că-ci acést'a e ratiunea sa de a fi?

Dar' de parte de a fi numai astă. Unu insolutu are cutesant'a de a spune in camera Ungariei, cumcă natiune romana nu este. I se respunde că există si nimicu mai multu; ca-să candu acelu omu n'aru si sciutu-o, ca-să candu elu aru si spusuo cu alta intentiune decât ca să arunce o noua umilire a supr'a natiunei românești. Aici trebuie unu protestu energetic si formalu contr'a portării neescusabile a unor deputati, cari n'au respectu de natiuni intrege; trebuie demisiuparea deputatilor romani d'intr'o dieta, care nu se respectă, nerespectandu neci chiar individualitatea celor-lalte natiuni. Ce preșidentu e acela, care lasa ca unu insolentu să insulte, nerevocat la ordine, o natiune intrega?

Unu altulu ni spune, cumcă amu face potre bine de a emigră in România, recte de a parasi acestu pamant, care e cu multu mai multu dreptu si cu multu mai multa ratiune alu nostru decât alu loru. Cine protesta contr'a unor asemenea insinuatii pre cătu de reuțiose, pre astă de bine calculate? Nimeni. Cunoscem flintele acele linse, acele suflete de selavu, cari facu politica de oportunitate, cari cersiescu posturi pentru ei, in locu de a pretinde categoric si imperativu drepturi pentru natiunea loru, carii cătu cumcă români n'au neci unu dreptu in acesta tiera si cumcă trebuie se cersiesca pentru a capta. Politica demna de reprezentanti ei! — I cunoscem, căci, si nu ne place de a vede pre sincerii nostri deputati natiunali jocandu pre instrumentele acestor creature. — Natiunea româna trebuie să se pună pre terenulu de dreptu, pre care stătotele celealte natiuni ale Austriei, — nimicu mai multu si neci o iota mai puținu. Cine cede degetulu, va trebui să ceda si man'a. Pusi odata pre acestu terenu de dreptu, nu trebuie să cedem nimeni neci cătu e negru sub unghia, că-ci n'nu mai o egale indreptătire poate duce la linisice si la impacare. Politica lingăilor trebue lasata pre semă lingăilor; — pre flamură nostra trebuescu scrisu puru si simplu vointiele noastre. Cehii spunu in organele loru cumcă voru face opusetiune pana atunci, pana candu se va recunoște deplin'a autonomia a Bohemie. De ce să nu cerem netedu si claru pentru noi, ce'a ce Cehii pretindu pentru ei? Transactioni in drepturi natiunilor nu se incapă, impacare cu Ungurii ori cu Nemții nu se incapse, pana ce nu voru cede ei ce'a ce voim noi; că-ci facia cu sistemul constitutiunalu de astă-di, facia cu dualismulu trebuie să fimu în conciliabil.

Starea de facia a lucurilor e de natura ca să inspire ori si cui neincredere, si să-lu faca ingrijit a supr'a marilor schimbări, ce se prepara a trece preste imperiu. Ori-care bunu cetățean are de detori de a se ocupă de viitorul patriei sale si de ace'a si romanii prin natur'a lucurilor sau detori de a provoca una congresu generalu alu loru, care să determine atitudinea natiunei românești facia cu una eventuala schimbare a sistemelor constitutiunale. Vomu vedé, care guvern va ave sfrunteră, ca să opresca adunarea unui congresu de cetățeni pacifici, carii voru să discuta a supr'a afacerilor publice ale statului, carui-a ei apartienu. — In casu, daca congresulu si-ar' alege omenii săi de incredere, cari să lu represinte facia cu tronulu, acesti-a trebuie să fia inainte de tote energetici si de caracteru. Ori-cine a siovaitu numai odata in carier'a sa politica, fia elu prelatu, fia illustritate, fia magnificenta, trebuie inflaturat cu ingrijire, — că-ci aici trebuescu omeni ai faptei, pre cari să nu-i orbesca nici siansele, nici aurulu, nici stelele si ordurile mari, cari in genere se punu pre anime mice! Si, apoi, cu omeni probi si de caracteru nu se incapă transacțiuni incurcate. Ei voru cere pentru natiunea loru catu li va ordona natiunea ca se cera, si nu voru cede neci o iota d'in pretensiunile loru, că-ci nu voru ave astuția de a o face!

Daca mai are cine-va o singura indoială despre importantia unui Congresu, acel'a cugete numai cătă de degradati trebuie să fimu noi români, daca pana si maghiarii, poporul celu mai decadintu alu Europei moderne, au ajunsu sa fia stapanii nostri si să si-bata jocu de noi in siedintele acelei adunături, ce se pretinde camera.

Amu desperat de mău de a cere de la romani virtutea si demnitatea strabunilor, neci credem că amu potă desceptă in elu sentiul cetățeanului Romei; dar' neci că facem aici apel la sentieminte, de cari noi nu suntemu capabili, ci numai la simplul sentiu de demnitate si mandriu curatul omenescu. Intr'adeveru, nu mai suntemu noi meniti de a dictă legi lumii, dar' neci amu trebui să fimu asié de abrutisat ca să ne degradăm noi pre noi insi-ne la rolul de sclavi. Trebuie să incete aceste referintie de dominati si dominatori; trebuie să fimu pusi pricipioru de natiune egalu indreptatista facia cu natiune egalu indreptatista. E timpulu, ca să ni se resplatesca si n'ce sacrificie, cari le amu adusii secolu cu secolu acestui Austrie, carea n'a fost vitrega si acestor Habsburgi, pre carii i iubim cu idolatria fără să scim de ce, pentru cari ni amu versatii de atâtea ori sangule animei noastre fară ca ei să faca nimicu pentru noi. Astă-di credem, că ar' fi venitul timpulu, ca să pretindem si noi ce'a ce ni se cuvine de secoli. E timpul sa declarăm netedu si claru, că in tîr'a noastră (că-ci este a noastră mai bine decât a ori-si-cui) noi nu suntemu nici vremu să fimu maghiari ori nemți. Suntemu români, vremu să remanemu români si cerem egală indreptătire a natiunii noastre. Facia cu ori-ce incercare de desnatiunala si suprematisare, intrebămu cu recela si consciuti de drepturile ce ni le dă aborigenitatea noastră si spiritulu secolului: „Cine sunt acești oameni si ce voru ei in tîr'a noastră?”

Recapitulam:

1) In casu daca opinionea publica a poporeloru Austriei ar' cere schimbarea sistemei constitutionale de astă-di; romanii, spre a fi factori eminamente activi intru formarea viitorului imperiului, să convoce unu congresu generalu alu loru, in care tota natiunea românească să fie reprezentata, si care să decida atitudinea ei facia cu situatiunea cea noua, ce impregiurările paru a-ao creă si impune imperiului,

2) Congresulu să se declare solidaru cu natiunile d'in Austria ce urmarescu aceleasi interese ca-să cea romana.

3) Congresulu să-si alega reprezentanti sa, care să comunice tronului vointia natiunei românești, cerendu a ei satisfacere.

Varro.

D'in dieces'a romana oradana*).

Vai mie pentru că am tacutu.
Isaia VI. 5.

Trecura mai trei lune, de candu se desbate cauza congresului rom. unitu in diurnalele noastre

*) Pentru ca cetitorii nostri să aiba una idea de absolutismulu care domnesc in dieces'a romana oradana, publicându aci urmatorile sîre, cu cari acestu articolu fu insocit: „Pote ne veti judecă — dice autorul articolului — pre toti, pentru că tacemu; considerandu inse, că bietulu preotu are a revoltă contra vointei Episcopului si a se teme de ochii lui, apoi vice-arcidiaconii inca sunt putini buni, — nu te vei miră, că asié tardiu m'am rezolvit a dă publicitate acesteia orduri! Noi clerul inferioru sentim toti asemenea; dorintele noastre sunt întîite spre Blasius, dar' ce să facem? Episcopul n'are sentiu românești, curtenii lui acitia urmăriu contra Blasius, si apoi să nu ne mirăm, daca ministrul Eötvös se joca si cu cele mai sacre sentieminte a le noastre! Ti-asi potă scrie mai multe, inse pentru noi nu e consultu a riscă nemica, după ce in casu, candu ne aru cunosc colo susu, ni amu perde inomisces patrafirul. Ne avendu sinode, n'avemu nece scutu contra arbitrilor lui guvernului diecesanu”, etc. Cine nu sente cea mai adună dorere, daca cetește aceste sîruri? Absolutismulu episcopal alu Pr-Sanctie Sale Pap Szilagyi a ajunsu pana a intimidă pre intregu clerul român d'in diecesca sa! Acestă nu se mai poate suferi. Clerul român nu poate să mai tacă, că-ci reulu ar' fi apoi incarabilu.

Red.

romane, fără ca d'intre noi, celu putienu unulu, să-si fie deschis u gur'a, — pare că noi suntemu mai securi despre tienerea atâtă ofstatului congresu; de-si scim pre-bine că, tînt'a fiindu-ni Blasiul, usioru ne vomu tredezi în Pest'a!

Noi stămu in preser'a alegerilor actuale, ma unele districte au si alesu degia pentru Congresulu magiaru catolicu din Pest'a, — si totu-si tacemu!

Impregiurările sunt critice, existintă si libertatea basericiei nostre astădi e mai amenintată chiar si decătu in tempulu jesuitis mului lui Kollonits! — Cele mai juste pretensiuni inca nu nise implinescu, cersim cu umilita cele ce ni competiescu dupa legge, si nu suntemu ascultati, — si noi inca totu tacemu!

Si ore ce e caus'a, că noi, de-si periculu ne amenintia pre toti asemenea, de-si suntemu si dorim ca romani adeverati, totu-si tacemu? — Séudora noi voimu a justifică asertinea nematura a nerusinatului teutonu din Ardélu, că romanii: tacu ca pitici? — Séu asi de servili ne vomu aretă, incătu nu vomu cutedi a dorí nimica, fără concesiunea celoru de susu?!

E dreptu, că cercustările nostre sunt critice, că-ci avem a decide, intre conscientia nostra si voința on. guvernului diecesanu, si de ne si mangaiu putințelui cele ale Sap. 5. 6. „Si judecata cumplita va fi celor mai mari, căci celui mai micu se ingaduesce mila, éra cei tari, tare se voru certă“, — scim in se cu totii, că faptele nostre inca voru fi judecate de natu si posteritate, de la cari amu acceptă onore si bine cuventare, ér' nu dispesi si blasphem!

Noi scim, că uniunea nostra cu beserică rom. cat. este numai dogmatica, in cunoscutele 4 puncte, si vedem fără superare pre archiereii nostri in conciliu la Rom'a, dar' ce vomu caută noi la Pest'a, — daca nu, poate, să votăm si noi dogm'a magiarismului, ce jace sub mantă congresului autonomicu? Noi voimu a depinde numai de la s. scaunu — in se numai incătu acelu-a ni va garantă si sustine nevateamate disciplin'a si institutiunile nostre besericesc, nece de cătu in se precum se splica aceleala noii in diecesă oradana, ci precum le descriu canonele conciliului din Florentia, tenu in 1439 in caus'a unirei, precum si decisiunile subsecvente ale Pontificilor urmatori! Era de primele magiaru din Strigoniu nu voimu se scim niciu in nece unu casu.

Dar', considerandu că, intre impregiurările nostre fatali, unele districte au si alesu, nepotandu-se realiză de-o cam data apelul facut de On. Redactoru alu „Federatiunei“, in Nr 21. din 18. martiu, noi inca suntemu constrinsi a alege, si eu nece că voiescu a desvatui alegerea, nu cum-va, voindu a incungură reulu mai micu, să cadem in altulu mai mare, ci conjuru pre toti credintosii romani din acesta diecesă ca, alegandu, alegerea se ni servescu celu putinu noé spre onore si nu urditorilor ei!

Să fia alegerea nostra protestu solemnu contră acelu-a, cari voiescu a nimici independentia beserecei nostre si, daca d. ministrul chiaru si in contră legii positive cutedia a ni denegă dreptulu celu mai nedesputaveru, noi, unindu-ne cererile nostre cu ale Arci-diecesanilor, debue să repetim cu perseverantia cererile nostre, convingandu asă pre on. d. ministru prin pretensiuni nile generale, că necesitatea tienerei acestui congresu gr. cat. este imperativa, si sum convinsu, că ministrul va fi silitu să ceda causei drepte. „Ce facă Dta, intrebă Ludovicu alu XVI. pre Bessuet, dupa invingerea ce aces-ru-a reportă a supr'a lui Fénelon, supunendu că eu asiu fi partinitu pre A.-episcopulu de Chambrai? — Bossuet respunse: „Atunci asiu fi reclamatu dreptatea de 20 de ori mai tare, șiindu convinsu, că dreptatea, de-si mai tardiu, totu-si trebue să invingă!“ — Aceste cuvinte momentose asiu doră a le intonă si scobă in anim'a fia-carui preutu si mirénu romanu, pentru orientare in caus'a congresului gr. cat.

Fratilor preuti! Prin circulariu din noemvre ni se face cunoscetu, că avem de a alege, in se acelu circulariu se provoca la nescari decisiuni secrete, date protopopilor in asie numitulu sinodul din augustu, si de cari protopopii au de a se tiene strinsu, să fimu tredi! nu cum-va acelle secrete să causeze banuele besericei si natuinei. — E dreptu, acelle au venit de la pastoriu, e scrisu

inse, că: „pastori multi au stricatu vi'a“ 9. 12. 10., si consiliarii Majest. Sale, de-si sunt pre teneri, se silesco totu-si a mai acitiă ur'a in contră Blasiului, apoi éra-si e disu: „rem publica m avertunt iuvenile consilium et senile odium.“

Noi avem de a alege, să nu dămu inse voturile nostre acelu-a, a le carui fapte si sentimente ni dău deplina garantia că, precum libertatea si binele besericei, asié si o oră a noastră: voru fi mai scumpe, mai pretiuite, decătu ori-ce viitoru splendidu din mane straine, si care, intre ori-ce impregiurări, va avea curagiu si va fi in stare a dovedi maritelor statu ale congresului catolicu magiaru, precum si Innaltul ministeriu că: congresul rom. gr. cat. nu-lu doresce numai Blasiul si Mitropolitul, ci lu dorim, ceream si poftim si noi clerul si poporul unitu din diecesă rom. oradana, chiar si atunci, candu on. guvernul diecesanu ar avea dorul pecatosu d'ane tramite la Pest'a.

Cătu pentru noi, de-si avem individu destui, in ale caroru mane potem pune cu securitate dorintele si onorea nostra, totu-si amu consultă clerulu ca, d'intre multi, să alegem pre acelu fiu alu besericei si diecesei nostre, alu carui curagiun e cunoscetu, alu cartii zelu pentru beserica si natuine ni-aru poté servi toturor de modelu, si pre care ca să lu cunoscemu, sporezu, nu debue să ve indrumediu pre stradele acelei cetăti, unde are a se tiene acestu congresu magiaru. Asié alegandu, vomu dovedi, că suntemu si culti, cum li place pre la Oradea a se laudă, dar' deodata si maturi, si prin urmare demni de a ni se respectă si apreciu si ale nostre juste pretensiuni si ofără, si asié nu vomu avea de a ne plange, căci amu tacetu.

Unu preotu unitu diecesanu.

Conversare

cum se intempla in Alb'a inferiora si pre airi.

Blasini, 5 aprilie 1870.

— No, am vediutu si eu inca o data cătu domni de romanu in marcalul de la Aiudu. Trebuie să me miru de ei, cum nu mai capeta acesti domni de romanu minte.

— Ce feliu, domnule, dora domnii nostri au facutu vre-o nebunia pre la Aiudu?

— Cum să nu? Audi numai, parinte! Unul d'intre ei au disu, că domnii de romanu numai asié voru mai veni la adunările nostre, daca noi vomu face, ca romanii să aiba tote drepturile, cari le avem noi. Apoi au spusu si ace'a, că tier'a e in primisda mare si numai asié se poate scăpa, daca toti omenii, si unguri si romani, voru tine un'a. Vedi aceste sunt nebunie, parinte, de ora-ce tier'a numai asié poate sta, daca domnii cei de unguri, ca mai avutu si mai invetiatu, voru cama ei, precum voru sci mai bine; éra romanii voru ascultă si lucră pamantulu, dupa cum amu apucatu de la parinti.

— Ei domnule, acăstă apoi nu mi-se pare mie. Domnii cei de unguri au carmutu ei destulu de capulu loru; si o data au facutu să cadiască tier'a de doneori, acel'a ova pu ne bine și a treia ora; daca vomu să nebuni, se i-o lasămu pre mana. — Da rogu-te, domnule, ce nebunia au mai facutu domnii nostri la Aiudu?

— Dar' si domnfa ta esti nebunu, parinte? — Ba eu nu-si nebunu, domnule, dora din căte s'au intemplatu pâna acă, alta nu potu scote, de cătu ace'a: că cine au pusu bine tier'a de doneori, acel'a ova pu ne bine și a treia ora; daca vomu să nebuni, se i-o lasămu pre mana. — Da rogu-te, domnule, ce nebunia au mai facutu domnii nostri la Aiudu?

— Apoi au cerutu, ca protocoalele adunării să se duca si romanesce. Vedi, parinte, numai acăstă ni-ar' mai trebu, să se facă scisorile in doue limbe; atunci apoi ar' fi cu vreme chiaru ca la Turnulu Vavilonului. Noroculu, că Fispanulu, ca omu cu minte mare, a pusu in comitetu de 3 ori atâtia unguri, căti romani; noroculu, că noi avem in comitetu o multime de omeni din Aiudu, éra romanii-si moti de pre la Albacu si Sărisior'a, de unde in doue dile anevoia potu ajunge la Aiudu: căci alintrea să fia fostu mai multi romani, de cătu unguri, săr' fi facutu si otarire, ca protocolul să se duca si romanesce. Atunci să fia vediutu apoi incurcături!

— Ba, domnule, nu ar' fi fostu nice o incurcătura. In dieză de la Sabiu, protocolul s'a dusu

in trei limbi, si totu s'au adusu legi mai bune de cătu in cea din Pest'a, unde protocolulu se fi numai intru o limbă.

— Pfui, parinte, da domn'a ta inca vorbe de diet'a de la Sabiu? Asié, amu gata tu-amenduo!

Magarii nostri o data cu capulu nu vor se familiarisă cu ide'a egalitatii. Invetiatură din 49 nu li-a fostu de ajunsu; li mai trebuie să ună... Nu ni-ar' paré reu de acestu appetitul loru, daca calamitatile publice, venite a supăriere pre urmă pe catelor comise de cei ce rapitul poterea la sine, numai pre dinsii să ajunge, si noi amu ramené scutiti. Inse domnu este asié; „delirant reges, plectuntur Achile Éca, pentru ce sentimasié greu amarulu situinei presente.

Cuventarea deputatului Emericu B. Stanescu

(Tinuta in sedintă de la 12. februarie a camerei reprezentantilor in cauza teatrului naționalu.)

Onorabila Camera! De una parte dreptatea si litatea, si de alta parte refrénul celu desu pomenit d-văstra: „libertatea, fraternitatea si egalitatea“, precum detorintie, asié si drepturi egale

Totu suntemu de o potiva locutorii acestei parohii comune, — toti suportăm in modu egală greutățile dreptu ce chiaru din motivele acestei avem de a refuza si la drepturi egale, atâtă individuali cătu si naționali.

E dreptu, că mai nainte cu vre-o căteva paroh de ani, c. Stefanu Szecsenyi a susținut idea a vi funda unu teatr naționalu, si a luat initiativa pentru realizarea ei; dar' si locutorii tieri, si diferenția de naționalitate, si-an datu concursul la banalul.

Estu modu să radicatu numitulu teatr. De atunci incocă, si anume sub regimulu absolutisticu, acela subvențiunatu in totu anulu cu căte 90,000 florini; și statul constituționalu cestu de trei-patru ani, bugetul tieri areta pre totu anulu una suma însemnată (40-de mii), ca subvențiune pentru acestu teatr, de pre specificu magiaru.

Astfelu i-să ascurata si i-se ascurata in contă existența acestui teatr prin concursulu intregei tieri.

Ei bine, daca se subvenționează cutare teatr respeptu că produce si respandesc cultura spirituală aceasta cultura, precum se scic, este paveză, conditie de existența pentru fiasce-care națune, — si, de acestu teatr comun de tiera a ajunsu de presintă specificu numai teatr magiaru, speru, că din respectu premere, candu Romanii ca natuine si-ridica vócea pe de a li se fundă si loru unu astfelu de institut de cívitate, o facu acăstă in poterea dreptului.

De una parte me miru, era de alte parte mișren, că mai multi condeputati antevorbitori ni invinătă acăstă pretensiune justă, si in deosebi mi-e gele, că deputatul meu Iankovics, la o cestu de la Aiudu, areta pre totu anulu una suma însemnată (40-de mii), ca subvențiune pentru acestu teatr, de pre specificu magiaru.

Acă nu este vorba numai, ca si din cestu naționala ordenea dilei să facem par force, causa naționale, ci este vorba, ca să ne îngrijim de cultura spirituală a unui popor, si unei părți d'intre locuitori acestei tieri, si prin acăstă să promovăm cultura națională. Căci eu sum de acea convictiune, că, pre magarii au dreptulu d'ă să îngrijigă de cultivarea a speciale, totu asié au si detorintia a contribui si la cultivarea conlocutorilor lor. Astă nu mi-o va trage indoieala nici d. condeputatul Iankovics.

Dar' vedeti, candu ni faceti aruncature, că noi, capriciu, facem d'in fiasce-care cestu causa națională, si cauți si la d-văstra, anume la condeputatul Colomanu Tisza carele, interpelându pre d. ministru pentru aperarea tieri din cauza, că este timpu in britinu fusera înrolati la milita d'intre magarii mai multa in anulu trecutu, si ca in Pest'a, — a spus-o vă pre facia, că prin acăstă elu vede oprimatul magiarism incătu in interesulu lui a fostu siliti să ie cuvenitul pututu specificu magiaru. (Contradicteri sgomotose) provocă la propriele lui cuvinte, ipsissima verba, că nu-i sa si-a radicentă vocea ca reprezentantele naționali magiare, accentuanu cu dorere, că la milita relata s'au înrolat mai multi magari.

D. condeputatul Iankovics dice, că noi amu merge tracolă că, de ora-ce nu se dă ajutoriu la celelalte naționalități, să nu dămu ajutoriu nici magariilor. Astă o sofismă, carea se poate si întorce, anume să o dñești: de ora-ce tote celelalte popore din tiera au si ajutoriu continuu magariilor, sub decursulu mai multe ani, — deo si magarii vre-unu ajutoriu celoru-si popore din tiera.

Mi-se pare dura, că sofismă dlui condeputatul Iankovics fuse sabia cu doue taisie, si cu unulu, nevrednicatatu insu-si pre sine.

A mai facutu exceptiune d. condeputatul Iankovics contra sumei de 200,000 florini pretinse de Hodosi

cundu că e multu; astă e numai ceruta, recunoscuse se numai drepturi, apoi in urma va fi grigia camerei ca amesuratu intieptiunei si mare nimositatii sale, căta suma ni poate votă intre impregiurările de facia.

De altmintrea, en să simu numai drepti si să luăm la socotă: de unu timpu indelungat incoce ceste-lalte popore d'in tiera au datu si dău pre totu anulu pentru teatrulu specific magiaru căte 90, 40, 60 mii fl. Acuma, daca vomu adauge la olalte subventiunile de pre toti anii, resultatul va fi mare facia de modestă suma ceruta pentru teatrulu nostru.

Si eu asiè sciu, că stimatulu meu amicu Hodosiu cesti 200,000 florini nu-i cere ca subventiune anuala, ci ca formarea unui fondu, odata pentru totu de-a-un'a.

Unii sunt de parerea, că motiunca condeputatului Hodosiu cade de sine, de ora-ce d. ministru presiedinte s'a declaratu, că in pusestiunea respectiva s'a comis erore de presa, incătu subventiunea d'in cestiune nu e de a se votă pentru teatrulu magiaru ci pentru unu conservatoriu natiunalu de musica si de opera. Eu nu apartien la acesta parere, că-ci sciu bine, că indar' se aseréza erore de presa in o sentintia intréga, — nomine mutato de animo nihil devalvatum, — ma si de ar fi in advernu, că sum'a preliminata are să se voteze chiaru pentru unu conservatoriu natiunalu de musica si de opera, chiaru si in easulu acest'a, natiunea mea pota pretinde, ca să i se voteze ore-si care fondu pentru insintiarea unui teatr natiunalu.

Nu mi-se pare a fi fundata neci motivarea, că mușica si oper'a n'ar ave caracteru natiunalu, ci numai cosmopoliticu.

E dreptu, că cultivarea cutârni ramu d'in artile frumose, preste totu, nu se tiene strinsu de ore-si-care natiunalitate, dar' in intielesu strinsu luate ceteză a afirmă, că precum specialminte music'a si oper'a, asiè si generalminte artile frumose au unu caracter natiunalu. Scim bine, că sp. e. in pictura se facu de dupa diferențele stiluri, respective gusturi, numiri de scola italiana, scola germana, scola magiara, s. a. La opera se dice, că Banchan este opera magiara, alt'a este opera italiana etc. In arhitectura se dice, că este stilu goticu, stilu bizantinu, stilu chinezu, s. a. Tote acestea dura sunt dovedi pentru caracteru natiunalu si in artile frumose.

Spiritulu, d'in care maneca direptiunea, gustulu, a fostu si va fi la artile frumose totdeun'a natiunalu.

Prin urmare avemu cuventu de a pretinde, ca camera să ne voteze si pentru cultur'a nostra natiunalu ore-si carea suma.

D. deputatu Paulu Jambor, voindu să ne combată, a datu insu-si probe pre langa asertele mele, candu a disu, că teatrulu, per absolutum, este numai scola practica a esteticei natiunale.

Multu mi-a displacutu parerea condeputatului Bocobory, candu ni-a aretatu Bucurescii, unde inca s'ară astă magiari (Eschiamari: dar' dieu că sunt), si romanii de acolo totu-si n'au votat inca nemicu pentru fundarea unui teatr magiaru in Bucuresci.

Onorab. Camera! (Să audim!) Sgomotu. Presiedintele clopotiesce) Recunosceti, că sunt nescari magiari in România (Eschiamari: sunt dieu vr'o 80,000), dara, cumă aru si chiaru in Bucuresci intru una masa, afara de servitori, nu sciu. (Ilaritate si risu.)

Ei bine, in România sunt magiari, si vedeti, guvernul Romaniei, cătă i-a fostu in potintia, nu si-a uitatu de ei (să audim! să audim!) cand se aretă ore-si-care lipsa mai esentiala pentru natiunalitatea si religiunea magiara. (Eschiamari: Unde? Sgomotu. Recede!) Eu cred că ati binevoită a ceci, că guvernul natiunalu romanu, insu-si Domnitorulu, si chiaru Domn'a, au datu ore-si-cari sume importante pentru fundarea si subvențiunarea besereccii si a scolei natiunali magiare de regea reformata d'in Ploiesci. (Eschiamari: si noi dămu aici!) Dar' aceea cred, că n'ati binevoită a ceci nicaiuri, că magiarii să fia persecutati in România (Eschiamari d'in drept'a: dar' Romanii persecuta-se in Ungaria!), ma o sciti prè bine, că acolo si acci-a si astă asilu, cari aici sunt persecutati. (Sgomotu mare. O voce: Madarász! Káosz!)

Ei vi marturisescu sinceru, nu-mi place de felu a reflectă la privilegie, că-ci aceste n'au nici unu intielesu la omulu liberalu. (Ilaritate.) Pre toti acci-a, cari se provoca la privilegie, eu i asemenu cartofelor (risu), ale caror frupte jacu in pamant. Dar', fiindcă mai multi insi d'intre condeputati au facutu si facu provocari la drepturile istorice, firesce numai atunci, cand li vine la socotă, — eu, să-mi fia si mie ertatu asta-data a me radimă pre astfelu de drepturi istorice, si să intrebă: cu ce felu de dreptu istoric pretindu magiarii d'in România ajutorie dela guvernul Romaniei? (Eschiamari: d'apoi cine pretinde?) de ora-ce magiarii, cari traiesc de presentu in România, sunt numai nescari emigrati, vagabundi si servitori, cari nu potu trai aici in patri'a loru, si de regula traiescu in sperantia, că mai bunu castigu de trai voru ave in România. Unii ca acesti-a, firesce, n'au nici patria, neci natiunalitate, ci: ubi bene ibi patria. (Eschiamari: oho!) pre cand noi aicea formămu, in fapta, o natiune politica, (Contradicteri sgomotose d'in tôte părțile camerei), de-si ea pre o atare nu ne-ati recunoscetu prin lege, de-si ea pre o atare nu

voiti acum să ne recunosceti nici macar' prin cuvinte, in mană a acestoru-a totu-si aveți a ne recunoscere d'in consentiului inimii (risu.)

D. condeputatu Colomanu Tisza (să audim!) pre langa tote aceste, a facutu aruncatura unui anteverbitoriu alu meu, că n'ar fi deputatu natiunalu, si că, ca atare, n'ar ave dreptu la cuventu (Eschiamari: nici n'are.) ci pote numai să vorbesca ca deputatu de tiéra (Eschiamari: e dreptu.)

Ei bine, dar' vedeti, condeputatul Iuliu Iankovits, pare-mi-se ieri, i-a fostu ertatu să dica: „Eu inca sum aici deputatu natiunalu, că-ci in cerculu meu de alegere sunt si serbi, pre cari eu i representu, prin urmare eu vorbescu in numele loru.“ Dar' să me reintoreu la condeputatul Colomanu Tisza, ca să-i spunu verde urmatorie: legile electorale d'in 1848 manifestă representarea poporului, respective a poporelor d'in tiéra. Sub representarea poporului abstractu intielegem natiunalitatea, carea esiste in respectivulu cercu electoralu (Eschiamari: oho!); prin urmare in intielesu strinsu luate, nici că suntem representanti a tota tiéra, ci numai ai natiunalitatii său ai poporului d'in respectivulu cercu electoralu. Apoi in intielesu largu, suntem representanti de tiéra. (O voce: mare sofismă. Risu.)

Condeputatul Paulu Jambor (să audim!) dice, că ni-ar dă bucurosu ore-si care suma, de ora-ce recunosceti, că teatrulu este scol'a practica a civilisatiunei si a culturii comuni, dar' cauta să ni o abnege d'in motivul, că tiéra n'are bani. Mi-pare reu, că chiaru pentru una atare scola practica, carea ar promova civilisatiunea si cultur'a unui popor d'in tiéra, n'aveti bani, — si pentru alte scopuri netrebnice, neproductive, pentru pensiunarea acelor-a, cari au servit in restimpu scurtu, si toti ar' poté să traiesca d'in poterea loru, ca omeni cu proprietăti mari, la asiè ce-va ati avutu si aveți bani destui.

Condeputatul Paulu Jambor a mai dîsu si ace'a: „Cum să mai dămu si Romaniloru, că-ci nici noi n'avem bani destui pentru scolile năstări magiare, pentru teatrulu nostru (magiaru)?“ Asiè dara prerogativa la una natiune pre contr'a altei-a! frumosu! Apoi sentinti'a citata miservesce de dovăda, cu care vi potu demastră verde in facia, că nu noi romanii, ci domn'u vostra, faceti d'in cestiunea teatrului, numai causa natiunala.

De altu-mintrea teatrulu natiunalu d'in Pest'a, incătu este radicatu prin concursulu intregei tiere, nici nu ar si să fia numai specific magiaru, ci teatrul comunu pentru tote poporele d'in tiéra. (Asiè e! O voce: ti-contradici!) Daca e asiè, si daca nu voiti a mi voră unu fondu pentru unu teatrul separatu, recunosceti se darea dreptulu, ca la teatrulu d'in Pest'a să se aplice si alte societăti, se dăe representanti si in limbele celor-a-lalte națiuni d'in patria.

Era d. fostu secretariu de statu si condeputatul Szlávy ar voi să scia, pe ce basa, si cu ce felu de dreptu său loialitate, facem noi astfelu de pretensiuni.

Domnilor! eu cred că motiunea nostra e atâtua de drépta, justa, si prin urmare fundata, incătu, in urm'a celor premise, nu mai pota fi lip'sa a o motivă de nou, si cred că, numai daca voiti, si domn'u vostra aveți aceasta convictiune.

Me supera inse audindu de la d. vorbitoriu, că scopul acestui teatr de aici, n'ar fi altulu, de cătu d'a servir numai de petrecere cetatenilor d'in capitala. Eu negu advernu acestei asertiuni, pentru că scie, că teatrele se radica pentru promovarea culturii spirituale si a moralitatii comune, se rădica pentru a fi paladiulu vietiei natiunali, era nici decâtă pentru simpla petrecece a cui-va. De ar fi asiè precum a disu-o dlu Szlávy, atunci eu presupunu atâtă ingrijire financiaria si de la onorab. d. ministru presiedinte, ca in anulu trecutu si anteriu să nu lu fia trecutu in bugetu, si să nu lu treca nece estu-timpu, — si dela onorabil'a camera, ca să nu fia votatu, si să nu voteze asiè sume enorme pentru unu scopu improductivu, ca celu mentiunatu.

De ora-ce inse asertiunea dlu Szlávy este fără temeu; de ora-ce teatrele sunt scolele practice pentru cultur'a si moralitatatea comuna si, in fine, de ora-ce provinciele au chiaru in momentulu acestu-a, lipsa neincunjurabilă de atari institute ca aceste, si au mai mare lipsa de subvențiunare, de ajutoriulu tieri, decâtă capital'a, carea este avuta si inteliginta: acceptu de la inaltulu guvern si de la onor. camera, să nu i-flă ochii numai spre capitala, ci să mai privescă si la provincia, si să intinda mana de ajutoriu, ca să se radice si in provincia astfelu de institute de interesu comunu. (Eschiamari d'in drépt'a: da, la Blasius!) Da, ori si unde, numai să fia si in provincia, cu atâtă mai alesu, cu cătu vedu că teatrulu cestu d'in Pest'a a ajunsu degià la stare, de nu-i mai trebuesce ajutorie de la tiéra; pare-mi-se asiè a disu, că teatrulu numai d'in eroare de presa a ajunsu estu-timpu in bugetu.

(Va urmă.)

Agiresiu (cottulu Clusiu), 29 Mart. 1870.

Dle Redactoru!

Arare-ori apare ce-va interesant d'in părțile noastre in pretiuitulu D.-vostre diurnal. Me folosescu dar' de

ocasiunea, pentru a descrie, pre scurtu, cele intem-plate.

Preotimea, docentii, curatoratulu beserecescu si căte unu reprezentante alu poporului d'in parochiele tene-toare de tractulu Agiresiu, s'au adunat d'in propriul loru indemnui in 24 Martie, la una conferintă. Dupa alegera presiedintelui in person'a dlui Gregoriu Popu, paroculu Garboului-Ung., si a notariului ad hoc, Ioane Horne, paroculu Stanei, presiedintele deschide confi-rintia. Apoi luandu cuventul Grigorie Leheni, paroculu Argisului, areta că, de-si fiasce carele pre-bine a potulu cunoscere d'in cuventarea presiedintelui necesitatea restituirei autonomiei protopopiatului Agiresiu, perduta nainte de acătă cu 26 de ani prin dimisiunarea fericitului odiniora in dnulu, Ioane Bochis, parocu alu Agiresiu si administratore alu aceluia-si tractu, fiind de atunci subordinati protopopiatului Clusiu, forte intinsu, ale carui-a parochie se intindu pâna sub Vladăs'a, — doresce restituirea autonomiei perdute, si ca forul protopescu alu Agiresiu, practisatu in mai bine de una diumetate seculu, să se restituie conformu usului vechi. Motivele vorbitorului sunt, că parochiele tene-toare de tractulu Agiresiu, trei d'in patru părți, sunt tote in departare mare de Clusiu, ace'a ce nu poate să fie decâtă spre daună administratiunei parochielor. Apoi, afara de acătă, forul memoratu nu repugna legilor basericei năstări romane. Si decum-va, acestu tractu, cu dimisiunarea fostului administrator, s'au subordinat in multa protopopului Clusiu, oratorulu crede că acum a spirat tempulu mulctei. Apoi i-e cuventul Gavrila Horvat, docente in Agiresiu, si areta pre largu si dorintele invetitorilor despre restituirea autonomiei protopiatului, accentuandu, că numai atunci s'ar potă înființa una societate de lectura in centrulu tractului, la carea fia-care ar' potă fi la parte, celu putinu una data in tota lun'a, pana ce la societatea de lectura d'in Clusiu, d'in caus'a departarei, abiș potu fi la parte, multu de două său trei ori in-tr'unu anu, si si atunci numai pre fuga. — Ne mai vorbindu niminea la obiectu, presiedintele areta, că ar' fi tare de dorit, a se face una rogare către Pre Stfa Sa Metropolitanu si Pre Veneratulu Consistoriu Metropolitanu.

Acăsta propunere a presiedintelui se primi cu unanimitate, si rogarea, ce se facă numai decâtă, fiu subserisa de toti cei de facia. Nu remane decâtă ca consistoriul metropolitan să-si implinesca detorintia, multumindu pretensiunile cele mai juste a le unui tractu aruncata de multu in slavie, si numindu unu administrator protopescu d'in sinulu preotilor d'in tractulu Agiresiu.

Unul d'intre preutii tractuali.

București Central University Library Cluj

Illi'a, in 7. aprile 1870.

Onorab. Dle Redactoru,

In pretiuitulu dinariu „Federatiunea“, Nr. 26. a. c., apară una admonitiune subscrisa de I. Ioanichiu Olariu, ofic. cottensu, si adresata subserisului si parintelui protopopu Ioanu Orbonasiu d'in Ill'a.

De ora ce acea admonitiune este nemeritata, vinu a ve rogă in interesulu dreptății, ca să dată locu următoarei rectificări:

Aline'a prima d'in admonitiune este basata, era a 2 nu, pentru că admonientele n'are dreptu afirmandu, că mai multi, fără voi si scirea densului, au facutu propunerea d'a se candidă si alege deputatu mirénu la sindicul episcopal d'in Sabiu, de ora-ce acătă s'au facutu cu voi si scirea densului.

La acăsta propunere, parintele prot. Ioanu Orbonasiu a reflectat numai atâtă, că, de vreme ce avem barbatii mai meritatii de natiune si besereca, nu astă cu cale să se candideze si alega, d'in unu cereu, fetorulu si ginerale; deci cred, că in cuvintele aceste nu esiste nici una vatemare si expresiuni, pre cari admonientele dice că nu le poate reproduce.

In fine, negu si afirmatiunea, cumă noi amu si intrebuintatul, d'in vre-unu interesu propriu si ambitiune, atari expresiuni vatematorie, si acătă mai veritosu, eu cătu admonientele este cunnatulu subserisului, pre care nu l'am vatematu neci una data.

Josifu Orbonasiu,
jude singulariu.

Invitare de prenumeratiune.

Pre candu o mare parte a omenimii se află pre te-remulu luptelor, desceptate de spiritulu seculului modern, nesuindu-se d'in tote poterile a-si eluptă pusestiunea, care compete toturorul celor ce se află in rondulu poporeloru era alta parte, de-si potă mai putenia la numeru, si si corda poterile sale spre a contribui pre alte căli la concursulu neșintierorul omenesci, cu greu s'ar potă cred ca dora si alte produkte literarie, religiose, morale, să fi in stare, de nu cumva-si productulu unei capacitatii insemnate, a atrage atențiunea p. t. publicu cetitoriu si asupra sa.

Considerandu inse, că si ostasiulu celu mai erou pana candu se află pre campulu luptei, si-indrepă ma-

*

cu sema atentintinea la scopulu pentru care a pastu cu resolutiune pre aren'a luptacilor si, retragandu-se apoi cu triumfu, mai cauta si la cele de pre urma ale sale.

Considerandu ca, dupa tote luptele, cetele le suscepem in vietia, in urma cu totii, fara neci o exceptiune, avem de a ne supune la lupt'a agonica, in care cademu invinsi de arcu lui inimicului celui de pre urma, si ca prin urmare toturor ne cauta acum'a ori mai tardi a cugeta si la cele de pre urma; mi-am propus a pune sub tipariu productulu meditatiunilor mele de ceteva ore, si acestea a le da p. t. publicu cetitoriu sub numirea de:

Viet' a dupa Morte."

Opsiorelui, alu carui adeveru va fi comprobatu cu mai multe citate din s. scriptura si din scriitorii profani, va consta cam din 8 cole tiparite in octavu pre charta fina si va esf de sub tipariu cu inceputulu lui Maiu a. c. pre langa unu pretiu de 70 cr. v. a. platiti seu pre calea prenumerationei seu la admanuare. Speru, ca bunul crestin va affa in dinsulu mangaiarea, ce e de lipsa la suportarea greutatilor impreunate cu sarcina vietiei pa-mentesci, era pentru preutu va fi unu manualu, celu pucinu, in unele casuri folositoriu.

Partenirea ce a documentat'o p. t. publicu literariu si prin imbr. cisiarea opsiorelui tradusu de mene sub numirea de „cartea s. Ioanu Chrisostomu despre preutia“ me magulesce cu sperarea, ca intreprinderea-mi modesta nu va fi cu totul desierta.

Prenumerationile sunt a se tramite la subscrisul pana la finea lui Aprilie 1870.

P. T. domni colectanti dupa 10 exemplarie prenumerante voru capeta unulu gratuitu.

Gherla, in 20 Martiu 1870.

I o a n u P. P a p i u
preutu la institutulu corectoriu in Gherla.

R e c t i f i c a r e. In apelulu mai nou alu Dnei Paulina Romanu, publicatu in Nr. 29 alu „Federatiunei“ a esftu, ca pana acuma s'au adunatu, pentru institutulu de fete din Oradea-Mare, oferte in suma de 25,000 fl. Sub cuventulu ca aceasta suma mare n'a potutu se vina in apelulu Dnei Paulina Romanu decat prin unu lapsus calami, suntemu rogati a reduce ofertele de pana acuma la adeverat'a loru valore, adeca 2,500 fl. De altmintrea, chiar si aceasta suma se pote privi de unu auguriu bunu pentru mentiunatulu institutu, si nu depinde decat de la zelosele nostre dame si domnisiore, ca sum'a de 2,500 fl. se se urce cau mai curendu la 25,000 fl. Pentru acesta, apelam si noi la sentiurile romanesci a leon, nostre domne si Iasiore.

VARIETATI.

** (Una noua industria). „Internationale“ narea urmatoreea istoriora din Londra: Me preambalu pre strad'a care conduce de la Highbury la statuua Nord-London, candu de una data zarli unu gentilomu, care era urmarit de unu jude bine imbracatu, inse a carui urmarire me facea se banuescu despre onestitatea sa. Si in adeveru, elu se profită de unu momentu candu gentilomulu era asfundatu in cetirea unui diurnal, bagandu-i man'a in posunariu si tragandu-i batista. Eram gata a strigat: hotiul! candu judele se intorce catra gentilomulu, presentandu-i batista cu una mare amabilitate. Totu de-una-data pikpoketulu desfacut hain'a sa, aretandu gentilomuului ceva asupr'a giletcei sale, ceea ce a fostu de sigura ceva comicu, ca ci gentilomuul bufan de risu, luat batista sa si dete ceteva piese de moneda hotiului, care se departa zimbundu. Mi spargam capulu se astu ce insemenza acesta. De una-data zarli ca pikpoketulu se apropiu cu pasi usiori catra mine, se intielege, spre a face cunooscinta si cu buzunarul meu. Indata simtii man'a sa in buzunarul meu. Lupauci de mana si spusei ca am vedintu manevra sa. Judele hotiu avea una etate de 16 pana la 17 ani, si parea a avea unu esterioru inteliginte. Fară a fi genatu catu-si de putinu, mi-spuse zimbundu: „A! Domnia vostra ati vedintu dega istoria batistei! Eu nu suntu inse unu pikpoketu.“ — „Ce esti dara?“ — „Ce suntu? Uitati-te incocu.“ La aceste cuvinte si vedintu aternatul de vest' sa una tablitia de metalu pre care era scrisu cu litere negre: „Societatea anti-hotilor de batiste.“ „Ce insemenza acesta,“ intrebai eu. „O, acesta este forte simplu,“ respunse elu. „Noi urmarim pre unu Domnu seu Doma, li luam din buzunar batista seu ori ce altu, si o inapoiam pre data, atragandu-li atentiunea catu de lesne s'ar fi potutu furat. Acesta i invita a se pazii de adeveratii hoti.“ — „Si ce ve produce acesta meseria?“ — O, ni se da cu mare placere ceteva piese, spre a ne

recompensa pentru onestitatea nostra.“ — „Minunata industria!“ — Ce vreti, Domnul meu, trebuie se traimu — respunse tenerulu, indreptandu-se catra unu betranu care era inaintea nostra, spre a face aceea-si manevra.

(„Mercant.“)

** (Cetimul in „Informatiunile bucurestene“ urmatoriele:) D. Stratu, agentul Romaniei la Parisu, a avutu onore a fi primitu in audiencea de Majestatea sa imperiale Napoleonu III. Majestatea Sa a insarcinat pre dlu Stratu, ca se transmita Marii Sale Domnului amiciele sale distinse si asigurările despre interesulu ce continua a avea pentru Mari'a Sa si pentru Roman'a. — Dlu Stratu pleca chiaru asta-di la Bucuresci.

** (Diuar. „Inform. bucurest.“) spune ca, in 27. mart. st. v., s'au desbatutu in sectiunile camerei legislative proiectele de legi despre aducerea din Franchiz si imprimarea in Bucuresci a 25 milioane rondele de argintu si a 2 milioane de auru.

** (Diuar. „Gazette“ comunică unu raportu interesant) cu privire la uciderea omenilor in Indi'a prin fierele raportorie. In Bengali'a, dice numitulu diuariu, devastările comise, in decursu de 6 ani (pana la 1867), de catra tigri, ursi, lupi si alte fiere raportorie, sunt atat de enorme, incat neci chiaru una expeditiune n'ar pota areta mai mari sacrificie. Conform raportelor oficiale, in susnumitulu intervalu au cadiutu viptime tigrilor 4218 personu, leopardilor 1407, ursilor 105, hienelor, 174, si altoru fiere, precum gliganilor (porciloru selbateci), iacaliloru, elefantilor etc. 3210. Se intielege, omulu inca si-a resbunat si anume, se ucisera 7278 tigri, 5663 leopardi, 167 ursi, 1338 lupi si 100 alte fiere selbatece; asile incatul bilantul a cifra la 13,400 omeni contra 18,200 fiere raportorie. Sacrificiile cari se impunu unui districtu din partea tigrilor, sunt infioratorie, ca ci acesta, gustandu odata carne de omu, preferesc acestu nutrementu toturor celor a-lalte si devinu totu mai audaci facia de nefericiti indigeni, pre cari i opresce adoratiunea superstitiunale a bestierlor d'a intreprinde venatoriile contr'a acestor manatori de omeni; asile, spre es., in districtulu Curnulu s'a sustinutu unu tigru de marire estra-ordinaria care, in primele nove lune ale anului 1867, au ucis 64 omeni.

** (Masina californica de sburat). Incercarea facuta in San-Francisco cu vaporulu aerianu, fiindu satisfactoria, „una compania de voiaguri cu vapore ariane“, cu ocazie unui meetingu, a luatu decisiunea a adunat fonduri pentru constructiunea unui vaporu mai perfectiunita si de una dimensiune mai mare. Lungimea acestui vasu este projectata a se face de 150 urme si gazometrulu de unu diametru de 20 la 40 urme; ambele rote introduce la amendoane partile ale centrului vasului voru atinge unu radius de vre-o 16 urme, si cari voru fi puse in miscare printre-o masina cu aburi de una potere de cinci cai; greutatea loru, inclusivu cazanulu si apa 430 funti. Aripele in ambele partile ale vasului — (spre a se pota tine in aeru) — voru avea una intindere de 20 urme si se voru compune din sectiuni, astfelu ca functionea loru se pota fi urcata seu scadiuta. Aceasta imparatiile in sectiuni se va introduce si la gazometru, astfelu ca la veri-una nenorocire, numai una sectiune se fia dis-trusa, er' cea-lalta parte a vasului pota fi asigurata. Da, se asigura ca acestu vasu va percurge aerulu cu una iutela asile de mare, incat numai aripele voru fi suficiente pentru alu tine susu. D'in tote partile se accepta cu mare interesu resultatulu acestui experimentu, care se va face preste sau trei lune de dile.

** (Allesander Dobro), episcopulu diecesei lugosiane, a repausat in 13 a lunei curinte la 2 $\frac{1}{2}$, ore dupa media-di, in urma betranetelor sale adunute. Fia-tierin'a usiora!

Sciri electrice.

Florentia, 13. aprile. In Carrara a eruptu una rescola impreunata cu versari de sange. In Sicili'a domnesce agitatiune mare; partit'a nedependente si-castiga partisani totu mai multi. S'au tramsu dega trupe si fortificatiunile flotei incau au sositu.

Atena, 13. aprile. Dupa unu conflictu alu brigantilor cu gendarmii, intemplatu la Maratonu, cei d'antialu primera pre secretariulu anglosu si italianu de legatiune, precum si trei anglesi si doue femei, si pretindu pentru ei una suma mare de rescumperare.

Vien'a, 14. aprile. „Tagespresse“ vorbindu despre programulu noului cabinetu, dice ca, dupa ce projetulu despre concesiunile facunde Galati, despre estinderea autonomiei celor-alte tie-re si despre alegerile directe va fi elaborat pre basa cea mai liberale si aprobatu de imperatulu,

regimulu are de cugetu a convoca la una conferinta pre capii toturor partitelor si a li prezentata acestu proiectu. In casu de neintielegere, regimulu va disolve dietele si senatulu imperialu, si va apelat directu la popore.

Vien'a, 14 apr. „W. Ztg“ anuncia, ca imperatulu a numit pre Potocki si pre fostulu ministru Berger consiliari intimi.

Gratianu, 14 apr. In casu candu infalibilitatea papei s'ar prochiamá de dogma, masse intrege de credintiosi catolici voru esti din biserica catolica.

Parisu, 14 apr. Lui Ollivier i succese a amena camera pana joi, dupa publicarea plebiscitului. Favre atacat in continuu politic'a cabinetului, dicindu, ca amenaarea camerei se poate considera ca una abdicatiune. Amenarea totu-si se primi cu 93 contra 65 voturi.

Vien'a, 14 apr. Rieger va veni preste curundu aici ca se intimpine pre Palacky, care se reintoarce din Nizza. In decursul timpului ce luva petrece in Vien'a, va confera cu Potocki.

Constantinopol, 14 apr. Mai toate comunitatile armene trecuta pre partea secesiunistilor. Porta a concesu aliantiei universale israelite, ca se fundeze una scola de agricultura in Iaf'a.

Vien'a, 15. apr. Diuar. „Wiener Abendp.“ publica in nr. seu de asta-di urmatoria declaratiune a guvernului: Noua cabinetu doresce complanarea si delaturarea incurcaturelor interne. Guvernul sinte gravitatea situatiunei. Esaminandu toate relatiunile, guvernul va afila in ideele sale unu mediul-locu pentru chiarificarea pretensiunilor incurcate, inse nu va primi nece una procedura care ar fi contraria basei constitutiunali. Ministeriul sinte una dorere vina, ca nu este sprinjinit de unele poteri bine meritate. Numai ideea totulu pota se paralizeze directiunile contrarie ale partitelor; ministeriul doresce darea unirea, adica ideea statului austriacu, care cuprinde in sine tote rasele si poporele; numai asile pota fi vorba de exercitarea comună a drepturilor garantate prin constitutiune si dreptate, si elemintele, cari pana acum'a s'au opus si s'au abstienut de la afacerile publice, numai asile voru pota fi trase intruna vietia comună de statu. Ministeriul se identifica cu aceste idee, si accepta pentru realizarea nesuntielor sale, ca se fia intimpinat cu incredere, — avendu deplină conștiința a responsabilității sale. Aceasta conștiința va incuragié ministeriul, pentru a inlatura poterile revoltante cari, fia ele ori catu de mari, nu voru pota se impedece desvoltarea si unirea interna a statului, basata pre drepturi si libertati comune.

Vien'a, 15 aprile. Feudalii innaintara Majest. Sale unu memorandu, prin care ceru revisiunea impacării cu Ungaria. — Minist. ung. Lónyay vine mane aice in afacerea primire portofoliului ministeriului comunu de finanțe.

Bursa de Vien'a de la 15. Aprile, 1870.

5% metall.	60.40	Londra	123.60
Imprum. nat.	69.70	Argintu	120.50
Sorti din 1860	96.10	Galbenu	5.87
Act. de banca	713.-	Napoleond'or	9.87
Act. inst. cred.	254.80		

Responsuri. Dlu Varro. Multamita pentru cele tramise. Primim cu placere promisiunile DTale. Diuariul nostru este deschis toturor acelor-a, cari si-din ostenele a de a lucra pentru binele intelectualu, moralu si materialu alu nationei nostre. Nu potem inse determina cu acuratetia tempulu, candu vomu pota incepe in „Foisior'a“ diuariului nostru publicarea romanului ce mentionzi. Te rogam se ni lu tramiti, pentru ca, data ocazione, se lu potem intrebuinta.

Proprietariu si editoriu ALESANDRU ROMANU
Redactoru respund. interim. IONU PORUTIU.